

**Nu Niet Zwanger als regionale basisvoorziening – stand van zaken verkenning
d.d. 9 juni 2022**

Achtergrond

Het landelijke preventieve programma Nu Niet Zwanger (NNZ) ondersteunt mensen (m/v) in een complexe/kwetsbare situatie een bewuste keuze te maken over het moment van hun kindwens, zodat zij niet onbedoeld zwanger raken. De opzet van het programma is dat professionals in gesprek gaan met hun (kwetsbare) cliënten over hun kindwens en het toekomstbeeld dat zij daarbij hebben. Medewerkers van het team Nu Niet Zwanger ondersteunen professionals bij het aangaan van dit intieme gesprek. Organisaties die met Nu Niet Zwanger aan de slag willen, krijgen training en ondersteuning aangeboden om dit gesprek aan te gaan.

Nu Niet Zwanger is eind 2020 gestart in Utrecht (stad) en al snel kwam er ook groen licht van Amersfoort. De opstartfase bestond aanvankelijk uit het informeren en enthousiasmeren van relevante partners in het sociale en medische domein. Allen zagen de toegevoegde waarde van het programma vanuit de confrontatie met de dagelijkse praktijk dat een deel van hun cliënten te maken kreeg met een onbedoelde zwangerschap in een kwetsbare situatie en welk leed (maar ook welke consequenties voor de hulpverlening) dit met zich mee bracht. Gaandeweg deze opstartfase werd ook steeds duidelijker dat het van grote toegevoegde waarde is om dit programma regionaal te organiseren. Belangrijke argumenten zijn:

- veel organisaties werken gemeentegrensoverstijgend;
- cliënten bewegen zich vaak binnen regio over gemeentegrens heen;
- vergroten impact
- reductie kosten

Stand van zaken Nu Niet Zwanger in de Regio Utrecht

Inmiddels zijn zo'n 50 organisaties in het sociale domein aangesloten in de gemeente Utrecht en Amersfoort, bijna 100 aandachtfunctionarissen Nu Niet Zwanger geworven en getraind en hebben met zo'n 600 cliënten gesprekken volgens de NNZ-methodiek plaatsgevonden waarvan ruim 80% een bewuste keuze heeft gemaakt om haar/zijn kindwens uit te stellen.

Deze positieve resultaten van de opstartfase zijn voor zowel Utrecht als Amersfoort aanleiding NNZ voort te zetten en hier middelen voor vrij te maken. Tot op heden is de opdracht aan GGDrU geweest om de opstartfase van NNZ in Utrecht en Amersfoort te organiseren. Inmiddels is het moment aangebroken om naast het voortzetten van het programma in Utrecht en Amersfoort in te zetten op het aanbieden van NNZ als basisvoorziening voor de gehele regio.

Het DB van GGDrU heeft zich op 25.02.22 op basis van de mooie resultaten in Utrecht en Amersfoort en de landelijke ontwikkelingen rond Kansrijke Start positief uitgesproken over de verkenning om Nu Niet Zwanger (NNZ) als regionale basisvoorziening aan te bieden. De verkenning heeft betrekking op:

- Draagvlak gemeenten
- Begroting Nu Niet Zwanger als Regionale Basisvoorziening
- Financieringsvorm Nu Niet Zwanger als Regionale Basisvoorziening

De voorliggende notitie beschrijft de stand van zaken van deze verkenning en schetst het verdere proces in aanloop naar besluitvorming door het Algemeen Bestuur van GGDrU.

Landelijke ontwikkelingen

Nu Niet Zwanger is opgenomen in het landelijke programma Kansrijke Start. Binnen Kansrijke Start kan de uitvoering van Nu Niet Zwanger heel helpend zijn om juist de doelstellingen van de lokale coalitie Kansrijke Start tastbaarder te maken: de uitvoering van Nu Niet Zwanger is een concreet voorbeeld van de samenwerking tussen het medisch en sociaal domein. Onderzoek laat zien dat met het programma veel leed wordt voorkomen, professionals zich enorm gesteund voelen bij het voeren van de gesprekken en uiteindelijk veel maatschappelijke kosten kunnen worden bespaard. Vanaf 2023 komt er jaarlijks 23 miljoen structureel beschikbaar voor Kansrijke Start en wordt anticonceptie voor mensen in een kwetsbare situatie gratis. Het organiseren van NNZ als basisvoorziening in de regio Utrecht kan gezien worden als een eerste stap richting het regionaal aanbieden van een bredere en volwaardige preventieve lijn rond een Kansrijke Start en Kansrijk opgroeien (o.a. NNZ, Prenatale Huisbezoeken, Voorzorg en Stevig Ouderschap). Met de landelijke middelen kan een deel van de kosten voor NNZ in de regio worden bekostigd. Duidelijkheid over de landelijke beschikbare gelden en de wijze waarop dit aan gemeenten beschikbaar wordt gesteld (bv. wel of niet geoormerkt) wordt verwacht rond de zomer.

Draagvlak gemeenten

Opgehaald is, zowel bestuurlijk als ambtelijk, wat het draagvlak is voor het programma en de regionale aanpak. Ook is verkend welke vragen er nog leven en welke randvoorwaarden zij voorzien om uiteindelijk tot een positieve besluitvorming te komen. Op basis van deze gesprekken op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau alsook op subregionaal niveau kan overall worden geconcludeerd dat het belang van het programma wordt onderschreven. Tegelijkertijd is geconstateerd dat een regionale aanpak voor de hand ligt, maar dat financiering bij een aantal gemeenten mogelijk een bottleneck kan zijn voor de daadwerkelijke uitvoering ervan.

Ook is verkend welke vragen er nog leven en welke randvoorwaarden zij voorzien om uiteindelijk tot een positieve besluitvorming te komen.

Ook de komende periode worden de mogelijkheden om NNZ regionaal vorm te geven op verschillende tafels geagendeerd, zoals de bestaande (sub)regionale overlegtafels Sociaal Domein en Jeugd.

Voor alle gemeenten in de regio Utrecht is een presentatie beschikbaar bestaande uit algemene informatie over het programma Nu Niet Zwanger en gemeente specifieke informatie met indicatoren over onder andere de omvang van de doelgroep, uitkomstmaten m.b.t. Kansrijke Start en de kosten voor deelname. Tevens is een Q&A opgesteld gebaseerd op vragen die zowel landelijk als in onze regio in de loop van de tijd bij de verschillende gemeenten zijn opgehaald. Deze documenten zijn eind maart 2022 gedeeld met gemeenten met het verzoek deze ook breder te delen in het Jeugd/Sociaal Domein.

Financiering Niet Zwanger als Regionale Basisvoorziening

Stand van zaken landelijke financiering

De verwachting is dat voor het zomerreces duidelijk wordt hoeveel structurele middelen er vanaf 2023 beschikbaar worden gesteld aan gemeenten voor de uitvoering van Kansrijke Start in het algemeen en NNZ in het bijzonder. Ook wordt dan duidelijk wat de uitwerking is van de in het regeerakkoord opgenomen belofte dat vanaf 2023 anticonceptie voor mensen in een kwetsbare situatie gratis wordt.

Stand van zaken cofinanciering zorgverzekeraars

Op het moment dat NNZ regionaal aangeboden wordt, hebben zorgverzekeraars die actief zijn in de regio eerder al aangegeven meer bereid en geïnteresseerd te zijn om het gesprek over hun mogelijke rol en (incidentele) cofinanciering te voeren. De verkenning met de zorgverzekeraars wordt de komende periode weer hervat.

Financiering vanuit gemeenten

Een begroting is opgesteld om inzichtelijk te maken wat de kosten zijn als NNZ als aanbod voor de gehele regio (regionale basisvoorziening) wordt neergezet waarbij het uitgangspunt is dat iedere gemeente mee doet en mee betaalt. De verwachting is dat deze kosten in de loop van een periode van 4 jaar (de duur van de opstart en implementatie) af zullen nemen tot een beperkte bijdrage. Deze bijdrage zal nodig zijn om de infrastructuur en kwaliteit te onderhouden.

In bijlage 1 is het overzicht opgenomen van de begroting 2023. Tevens wordt voor 2023 op basis van de verdeelsleutel naar inwonersaantal inzicht gegeven in de kosten per gemeente. Dit overzicht is ook gedeeld met het DB van februari jl.

In bijlage 2 is een prognose opgenomen van de kosten van het regionale programma 4 jaar na de opstart. Hierbij wordt uitgegaan van een implementatie binnen alle aangesloten organisaties, structurele middelen vanuit het Rijk voor NNZ inclusief gratis anticonceptie voor mensen in een kwetsbare situatie.

De kosten voor 2023 zijn de maximale kosten die aan een gemeente worden gevraagd voor dit specifieke jaar. Deze kosten zijn er op gericht om NNZ als aanbod voor de gehele regio op te starten en de randvoorwaarden voor regionale implementatie en borging te organiseren. Zie voor een verloop van de kosten in een periode van 4 jaar de figuur in bijlage 3.

Verkenning financieringsvorm NNZ als Regionale Basisvoorziening

Om het programma te kunnen borgen in de regio is verkend in welke vorm dit het beste zou kunnen worden vormgegeven.

De financieringsmogelijkheden vanuit de gemeente voor taken bij de GGDrU zijn in feite in drie opties te verdelen:

- de inwonerbijdrage
- de kindbijdrage
- maatwerkovereenkomst per gemeente

Omdat NNZ als programma (nog) niet is opgenomen in de wet Publieke Gezondheid of een andere wettelijke basis heeft en er qua kosten nog sprake is van te veel variabelen/ontwikkelingen (zie bijlage 4), liggen de opties inwoner- of kindbijdrage niet voor de hand.

De optie maatwerk zoals tot op heden gehanteerd en overeengekomen tussen GGDrU en gemeenten is echter ook geen wenselijke oplossing. Deze financieringsvorm heeft het risico in zich dat er allemaal losse afspraken komen waarin de collectiviteit mist.

Immers de infrastructuur en samenwerkingsverbanden zijn regionaal en in belang van een goede uitvoering is een basisvoorziening voor de gehele regio gewenst.

Het voorstel is om in ieder geval voor de periode van 4 jaar in te zetten op een collectieve maatwerkovereenkomst. Dit betekent:

- Een maatwerkovereenkomst die hetzelfde is qua dienstverlening en kosten (naar rato aantal inwoners) voor alle gemeenten;
- Een maatwerkovereenkomst die door alle gemeenten wordt ondertekend.

Met deze financieringsvorm wordt tegemoet gekomen aan het regionale karakter van het programma en wordt rekening gehouden met de verschillende onzekerheden in de kosten die in die periode duidelijk zullen worden. Deze collectieve maatwerkovereenkomst kan als opstap worden gezien naar een periode waar inwonersbijdrage een beter passende optie is. In het najaar zal ook advies gevraagd worden aan de commissie F&B zodra deze commissie weer op volle sterkte is (verwachting najaar 2022).

Verdere proces in aanloop naar bestuurlijke besluitvorming

- Mei e.v. in gesprek met zorgverzekeraars over financiering
- Voor de zomer duidelijkheid landelijke financiering en vervolgstappen delen met bestuur en ambtelijk
- 21 september Dagelijks bestuur
- 5 oktober Bestuursconferentie AB GGDrU
- 2 november Opbrengsten delen in AB
- November Commissie F&B
- Q4 2022/Q1 2023 Besluitvorming AB regionale basisvoorziening NNZ

Bijlage 1: Begroting NNZ als Regionale Basisvoorziening 2023 + kosten per gemeente

Begroting Nu Niet Zwanger 2023_ Regionale Basisvoorziening	
	2023
Personele kosten	
Programmamanager	€ 105.560,00
Inhoudelijk Coördinatoren	€ 372.204,44
Aandachtsfunctionarissen (AF's) bij ketenpartners	€ -
Administratieve ondersteuning	€ 8.151,11
Strategische beleids/communicatieadviseur	€ -
Totaal personeel	€ 485.916
Deskundigheidsbevordering	2023
Toelichting	
E-learning	€ -
Vanuit GGD GHOR Nederland wordt deze door Rutgers ontwikkelde e-learning gratis ter beschikking gesteld	
Basis scholing en intervisie AF's (door IC)	€ 1.500
Stelpost: Lunch en materialen	
Verdiepende training AF's	€ 1.500
Stelpost: lunch en materialen. Insteek: worden uitgevoerd door eigen IC-ers	
Aanvragen accreditatie basisscholing en intervisie AF's	€ 500
Nu centraal georganiseerd. Aanvragen via centraal (GGDGHOR/Rutgers) in ontwikkeling	
Regionale thema- en netwerkbijeenkomsten - 1 keer per jaar	€ 1.500
Totaal deskundigheidsbevordering	€ 7.023
Materiële kosten	2023
Toelichting	
Anticonceptie	€ 40.000
mogelijk komt deze post te vervallen afhankelijk van concretisering regeerakkoord	
Materiaal	€ 1.500
Praatplaten ter ondersteuning gesprek kinderwens. €30,= per doos. Kosten kunnen ook doorberekend worden aan de instellingen. Drukkosten kaartje voor zorgverleners + boekje "Nu kan ik verder".	
Informatiemateriaal voor ketenpartners	€ 500
Vanuit GGD GHOR Nederland ter beschikking gesteld: aanpassing regionaal	
Applicatie registratie NNZ	€ -
Gedurende projectperiode (t/m 2023) gratis ter beschikking gesteld. Daarna 7000 euro op jaarbasis	
Zorgdomein	€ 1.452
Tbv verwijzingen via huisartsen/verloskundigen/gynaecologen/IGZ. Eenmalige licentiekosten à 2.700 euro excl BTW worden betaald door GGDrU. De abonnementskosten à 100 euro per maand komen ten laste van NNZ. Abonnement is gebaseerd op 100 verwijzingen op jaarbasis.	
Totaal materiële kosten	€ 43.452
Kosten totaal	€ 536.391

Overzicht maximale kosten per gemeente indien geen co-financiering

Gemeente	Inwoners per		Kostenverdeling 2023
	01.01.21		
Amersfoort	157462	€	62.051,17
Baarn	24792	€	9.769,80
Bunnik	15341	€	6.045,44
Bunschoten	22019	€	8.677,04
De Bilt	43384	€	17.096,36
De Ronde Venen	44720	€	17.622,84
Eemnes	9362	€	3.689,29
Houten	50223	€	19.791,41
IJsselstein	33819	€	13.327,08
Leusden	30544	€	12.036,50
Lopik	14456	€	5.696,69
Montfoort	13896	€	5.476,01
Nieuwegein	63866	€	25.167,72
Oudewater	10138	€	3.995,09
Renswoude	5556	€	2.189,46
Rhenen	20203	€	7.961,41
Soest	46906	€	18.484,28
Stichtse Vecht	65108	€	25.657,16
Utrecht	359370	€	141.617,20
Utrechtse Heuvelrug	49946	€	19.682,26
Veenendaal	66912	€	26.368,06
Vijfheerenlanden	57829	€	22.788,72
Wijk bij Duurstede	23925	€	9.428,14
Woerden	52694	€	20.765,16
Woudenberg	13639	€	5.374,73
Zeist	65043	€	25.631,54
Totaal	1361153	€	536.390,56

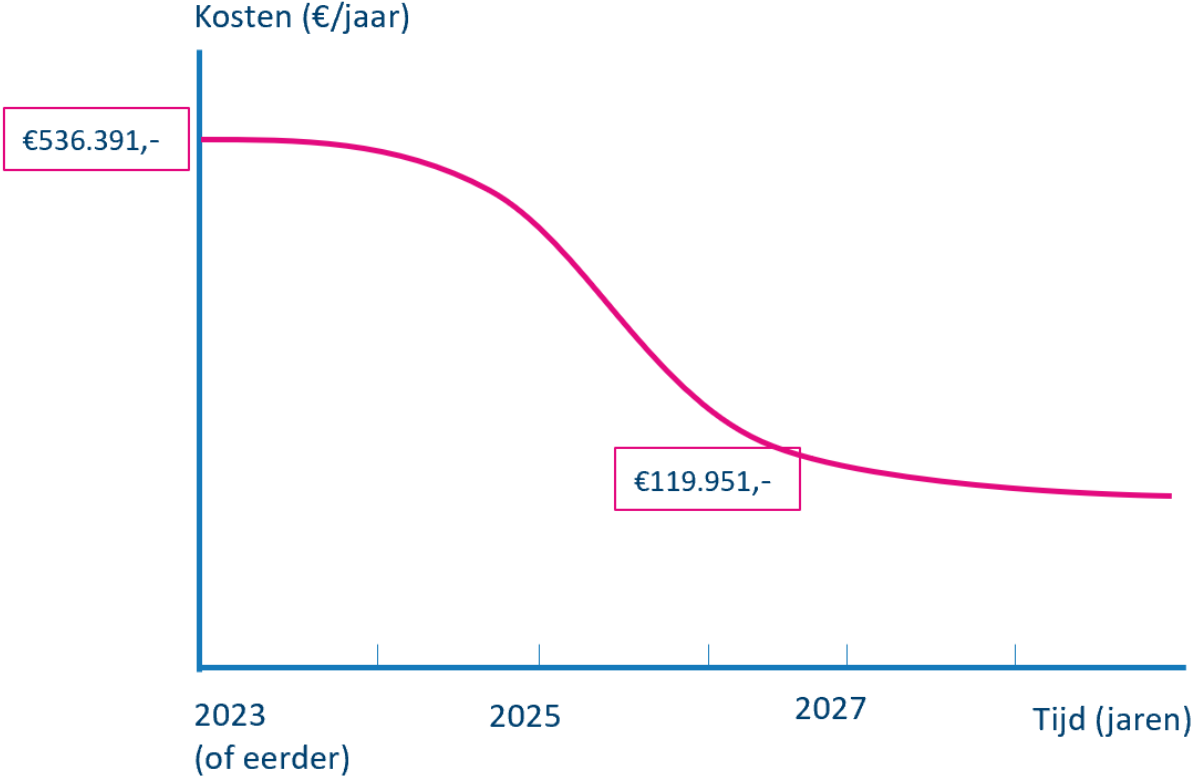
Bijlage 2: Prognose kosten NNZ als Regionale Basisvoorziening 2026 + kosten per gemeente

Begroting Nu Niet Zwanger 2026_Regionale Basisvoorziening (aanname optimale implementatie bij organisaties + structurele middelen Rijk + gratis anticonceptie Rijk)	
Personele kosten	2026
Programmamanager	€ 52.780,00 12 uur per week inzet interne mdw GGDrU schaal 12
Inhoudelijk Coördinatoren	€ 156.693,33 Totaal 1,3 fte verdeeld over 2 IC-ers (24 uur per week).
Aandachtsfunctionarissen (AF's) bij ketenpartners	€ - Onderdeel van regulier werk organisaties
Administratieve ondersteuning	€ - Onderdeel regulier werk binnen GGDrU
Strategische beleids/communicatieadviseur	€ - Onderdeel regulier werk binnen GGDrU
Totaal personeel	€ -100.000,00 Structurele middelen vanuit het Rijk
	€ 109.473
Deskundigheidsbevordering	Toelichting
E-learning	€ - Vanuit GGD GHOR Nederland wordt deze door Rutgers ontwikkelde e-learning gratis ter beschikking gesteld
Basis scholing en intervisie AF's (door IC)	€ 1.500 Stelpost: Lunch en materialen
Verdiepende training AF's	€ 1.500 Stelpost: lunch en materialen. Insteek: worden uitgevoerd door eigen IC-ers
Aanvragen accreditatie basisscholing en intervisie AF's	€ 500 Nu decentraal georganiseerd. Aanvragen via centraal (GGDGHOR/Rutgers) in ontwikkeling
Regionale thema- en netwerkbijeenkomsten - 1 keer per jaar	€ 1.500
Totaal deskundigheidsbevordering	€ 7.026
Materiële kosten	Toelichting
Anticonceptie	€ - gratis o.b.v. regeerakkoord
Materiaal	€ 1.500 Praatplaten ter ondersteuning gesprek kinderwens. €30,- per doos. Kosten kunnen ook doorberekend worden aan de instellingen. Drukkosten kaartje voor zorgverleners + boekje "Nu kan ik verder".
Informatiemateriaal voor ketenpartners	€ 500 Vanuit GGD GHOR Nederland ter beschikking gesteld: aanpassing regionaal
Applicatie registratie NNZ	€ - Gedurende projectperiode (t/m 2023) gratis ter beschikking gesteld. Daarna 7000 euro op jaarbasis
Zorgdomein	€ 1.452 Tbv verwijzingen via huisartsen/verloskundigen/gynaecologen/IGZ. Eenmalige licentiekosten à 2.700 euro excl BTW worden betaald door GGDrU. De abonnementskosten à 100 euro per maand komen ten laste van NNZ. Abonnement is gebaseerd op 100 verwijzingen op jaarbasis.
Totaal materiële kosten	€ 3.452
Kosten totaal	€ 119.951

**Overzicht kosten in 2026 indien optimale
implementatie + structurele middelen Rijk + gratis
anticonceptie Rijk**

Gemeente	aantal inwoners per 1-1-2021	Kostenverdeling 2026	
Amersfoort	157462	€	13.876,31
Baarn	24792	€	2.184,79
Bunnik	15341	€	1.351,92
Bunschoten	22019	€	1.940,42
De Bilt	43384	€	3.823,21
De Ronde Venen	44720	€	3.940,94
Eemnes	9362	€	825,02
Houten	50223	€	4.425,89
IJsselstein	33819	€	2.980,29
Leusden	30544	€	2.691,68
Lopik	14456	€	1.273,93
Montfoort	13896	€	1.224,58
Nieuwegein	63866	€	5.628,18
Oudewater	10138	€	893,41
Renswoude	5556	€	489,62
Rhenen	20203	€	1.780,39
Soest	46906	€	4.133,58
Stichtse Vecht	65108	€	5.737,63
Utrecht	359370	€	31.669,41
Utrechtse Heuvelrug	49946	€	4.401,48
Veenendaal	66912	€	5.896,61
Vijfheerenlanden	57829	€	5.096,17
Wijk bij Duurstede	23925	€	2.108,39
Woerden	52694	€	4.643,65
Woudenberg	13639	€	1.201,93
Zeist	65043	€	5.731,90
Totaal	1361153	€	119.951,33

Bijlage 3: Verloop kosten NNZ als Regionale Basisvoorziening in de tijd

Bijlage 4: Variabelen/ontwikkelingen die spelen bij de bepaling van de daadwerkelijke kosten NNZ als Regionale Basisvoorziening

- In het regeerakkoord staat dat vanaf 2023 23 miljoen per jaar aan structurele middelen voor Kansrijke Start beschikbaar wordt gesteld aan gemeenten. Vooralsnog is niet bekend hoe deze verdeling er uit komt te zien en of hier nog specifiek geormerkt geld voor NNZ in is opgenomen. De verwachting is dat dit nog voor de zomer helder wordt.;
- In het regeerakkoord staat dat vanaf 2023 anticonceptie voor mensen in een kwetsbare situatie gratis wordt. Er is nog niet duidelijk wat deze daadwerkelijk gaat betekenen. De verwachting is dat dit nog voor de zomer helder wordt;
- Op basis van een eerdere verkenning bij Zilveren Kruis (preferente zorgverzekeraar regio Utrecht), DSW (gemeentepolis Amersfoort) en Zorg- en Zekerheid (gemeentepolis Utrecht) liggen er kansen om in aanmerking te komen voor in ieder geval incidentele co-financiering. Voorwaarde vanuit de verzekeraars om dit gesprek te hervatten, is dat alle gemeenten in de regio de intentie hebben om NNZ aan te bieden en dat bij dit gesprek ook alle aanbieders van de minimapolissen in de regio meedoen. Inzet is om voor in ieder geval bij de periode van de 1e 4 jaar, de periode waarin de kosten het hoogst zijn, co-financiering te organiseren.
- Begin 2022 heeft GGDrU een eenmalige subsidie vanuit GGDGHOR toegekend gekregen à 90.000 euro. Deze subsidie moet ingezet worden voor borging en (voorbereiding op) uitbreiding van het aantal deelnemende gemeenten. Hoe eerder de besluitvorming is gerealiseerd, hoe meer budget ingezet kan worden t.b.v. de daadwerkelijke uitvoering en daarmee dus ook reductie van de bijdragen in t 1^e jaar.
- Hoe snel de inzet van de projectleiding en de inhoudelijk coördinatoren afgeschaald kan worden tot een minimale inzet, hangt mede af van de mate van implementatie van NNZ bij de aangesloten organisaties